

Juhani Halttunen
Johanna Moilanen

Diakonia-ammattikorkeakoulu
Sosiaali- ja terveysalan ammattikorkeakoulututkinto
Sosionomi (AMK) -diakoniatyö
Opinnäytetyö, 2020

YHTEISÖLLISET RUOKAPÄIVÄTAPAHTUMAT

Kokemuksia ja toiveita Laukaan seurakunnassa

TIIVISTELMÄ

Juhani Halttunen, Johanna Moilanen

”Yhteisölliset ruokapäivätapahtumat” Kokemuksia ja toiveita Laukaan seurakunnassa

37 sivua, 1 liite

Syksy, 2020

Diakonia-ammattikorkeakoulu

Sosiaalialan koulutusohjelma

Sosionomi (AMK) -diakoniatyö

Opinnäytetyön tarkoituksena oli kartoittaa ruokapäiviin osallistuvien kokemuksia, toiveita ja kehittämisehdotuksia Laukaan seurakunnan järjestämässä ruokapäivä-tapahtumissa. Aineiston hankinta- ja analysointimenetelminä käytimme kvantitatiivisia ja kvalitatiivisia menetelmiä. Aineisto kerättiin kyselylomakkeella, joka sisälsi 11 kysymystä, joista avoimia kysymyksiä oli viisi.

Kysely toteutettiin marras-joulukuussa 2019 neljässä eri paikassa järjestetyssä ruokapäivä-tapahtumassa. Kyselytutkimukseen saimme vastauksia yhteensä 151. Tuloksista käy ilmi, että ruokapäivä-tapahtumiin osallistuvat kokevat ruokapäivä-tapahtumien tukevan ja mahdollistavat sosiaalista kansakäymistä toisten ihmisten kanssa. Tuloksista käy ilmi arvostus myös seurakunnan tekemään yhteisöä tukevaan ja lähentävään työhön.

Tutkimuksessa nousee esille useita kehittämisehdotusta ruokapäivä-tapahtumiin. Näitä olivat hengellisen ohjelman sisällyttäminen kaikkiin ruokapäivä-tapahtumiin, keskustelumahdollisuuksia seurakunnan työntekijöiden kanssa toivottiin lisää ja myös heidän puheenvuorojaan tapahtumiin. Saavutettavuuden kannalta Leppävesi nähtiin ongelmallisena ja siihen toivottiin parannusta. Parkkipaikkoja oli heidän mielestään aivan liian vähän ja invapysäköintipaikka puuttui kokonaan.

Tutkimuksen kautta saatiin uutta ja ajankohtaista tietoa ruokapäivä-tapahtumiin osallistuneilta Laukaan seurakunnan tarpeisiin kehittää jatkossa ruokapäivä-tapahtumia. Tutkimustulokset voivat avata uusia näkökulmia ruokapäivä-tapahtumien kehittämisen tueksi. Tulosten pohjalta tapahtumia voidaan jatkossa kehittää enemmän ruokapäiviin osallistuvien seurakuntalaisten toiveita ja tarpeita vastaviksi.

Asiasanat: diakonia, osallisuus, yhteisöllisyys ja ruokajakelu

ABSTRACT

Juhani Halttunen, Johanna Moilanen
Community food serving day event in Laukaa: sentiments and wishes
37 pages, 1 appendix
Autumn 2020
Diaconia University of Applied Sciences
Degree programme in social services
Bachelor of Social Services, diaconia

The purpose of the thesis is to identify experiences, hopes and suggestions for developing food serving days organized by the congregation of Laukaa. In order to acquire and analyze the material for the study both quantitative and qualitative methods were used. The material was collected by using a questionnaire including 11 questions of which five had open answers.

The inquiry was established in November and December in 2019 on four different food serving days taking place in different locations. The total number of the answers for the questionnaire was 151. The results show that people participating in the events experience that the food serving days support and enable socializing with other people. It is also notable that one can find a respectful attitude towards the work the church does to support and bring people closer to each other.

The study raises several suggestions to develop the food serving days such as including spiritual activities for these days. In addition, opportunities to talk with the workers of the church were on the list as well as their speeches in the events. The problem with accessibility in the events organized in Leppävesi was mentioned and there is need for improvement. It was mentioned that there is a lack of parking space and there is no marked space for disabled parking at all.

Thanks to the study it was possible to get new and current information from the people participating in the food serving days to assist the congregation of Laukaa to develop the contents of the food serving days. The results may give new perspectives to support the development and it is possible to respond more to the needs and hopes of the members of the congregation.

Keywords: diaconia, inclusion, community, food aid

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	4
2 DIAKONIA TYÖ JA SEN ASIAKKAAT	5
3 OSALLISUUS JA YHTEISÖLLISYYS	7
4 YHTEISÖLLISET RUOKAILUT JA RUOKA-APU	10
5 TUTKIMUKSEN TAVOITTEET, MENETELMÄ JA TOTEUTUS.....	14
5.1 Tutkimuksen tavoitteet ja opinnäytetyön yhteistyötaho	14
5.2 Prosessin kuvaus.....	15
5.3 Tutkimusmenetelmä ja tulosten analysointi.....	16
5.4 Tutkimuksen eettisyys.....	18
6 KYSELYTUTKIMUKSEN TULOKSET	19
6.1 Taustatiedot	19
6.2 Ruokapäiviin osallistuminen ja ensisijainen syy	20
6.3 Ruokapäivien vaikutukset suhtautumisessa seurakuntaan, osallistuminen ja tiedotus.....	21
6.4 Toiveet toteutuksiin tulevaisuudessa	23
6.5 Ruokakassi vai ruokapäivä	24
7 JOHTOPÄÄTÖKSET	27
7.1 Kokemukset ruokapäivätapahtumista	27
7.2 Kehitysideat ja toiveet	28
8 POHDINTA JA ARVIONTI	31
LÄHTEET.....	34
LIITE 1. Kyselylomake	38

1 JOHDANTO

Päivittäin tiedotusvälineitä seuraavilta eivät ole jääneet huomaamatta uutiset ruokajonoista Suomessa viime vuosikymmenten aikana. Heikki Hursti jatkaa Veikko Hurstin aloittamaa vähävaraisten joulujuhlaa, joka on ylittänyt television uutiskynnyksen lähes vuosittain. Joulujuhlassa sadat ihmiset jonottavat saadakseen lämmintä ruokaa ja ruokakassin. Juhlaan kuuluu myös kristillistä ohjelmaa (Vähävaraisten joulujuhla.)

Ohisalo ja Saari (2014, 30) ovat tutkineet, keitä käy hakemassa ruoka-apua. Tuloksia löytyy monesta näkökulmasta ja iän mukaan suurin ryhmä ruoka-avussa käyvistä ovat 56–65-vuotiaat. Toiseksi suurin ryhmä ovat 46–55-vuotiaat ja yli 65-vuotiaat sijoittuvat kolmanneksi.

Laukaan seurakunnan diakoniatyöstä tarjottiin opinnäytetyn aiheeksi selvittää ruokapäiväasiakkaiden kokemuksia heidän järjestämistään ruokapäivätapahtumista. Kiinnostuimme aiheesta ja sen käytännönläheisestä toteutuksesta, joten lähdimme mielenkiinnolla projektiin mukaan.

Aikaisemmissa opinnoissamme olemme käsitelleet ja saaneet tietoa huono-osaisuuteen ja syrjäytyneisyyteen liittyvistä seikoista. Mielenkiinnolla lähdimme käytännön toteutukseen mukaan nähdäksemme millaisia ja missä elämäntilanteessa olevia ihmisiä kohdataan diakoniatyöntekijän arjessa. Aihe on ajankohtainen ja opinnäytetyön tarkoituksena on tutkia osallistujien kokemuksia, toiveita ja miten ruokapäiviin osallistuminen vaikuttaa heidän suhtautumisessaan seurakuntaa kohtaan.

Tutkimusalueena on Laukaan seurakunnan alueella neljä, eri taajamassa järjestettävää ruokapäivätapahtumaa. Ruokapäiväasiakkaiden antama palaute voi tuoda esille tarpeen kehittää ja muuttaa käytössä olleita toimintamalleja ruokapäivien toteutuksen suhteen. Tutkimustuloksia hyödynnetään tulevien ruokapäivien sisällön ja toteutuksien kehittämisessä.

2 DIAKONIATYÖ JA SEN ASIAKKAAT

Diakonia on Suomen evankelis-luterilaisen kirkon kirkkolaisissa (KL 1 § 2) määritetty kuuluvaksi kirkon perustehtäviin. Myös kirkkojärjestys (KJ 4 § 3) määrittää seurakunnassa olevan diakoniaa ja sen tuen tulee pohjautua kristilliseen rakkauteen sekä kohdentua erityisesti heille, jotka ovat äärimmäisen hädän äärellä, eivätkä ole muutoin apua saaneet. (Sakasti. evl.fi. Mitä on diakonia.)

Diakoniatyön motiivi perustuu uskoon ja kristilliseen ihmiskäsitykseen, jossa jokaisella ihmisellä on Jumalan lahjoittama ainutlaatuinen arvo Jumalan kuvana. Ihmisarvo on jokaisella sama, ehdoton ja jakamaton. Emme voi ansaita ja menettää sitä omilla toimillamme. Kirkko on määritellyt arvot, jotka ohjaavat diakoniatyötä. Arvoja ovat välittäminen, luottamus, yhteisöllisyys ja sosiaalinen oikeudenmukaisuus. (Kirkon koulutuskeskus 2010, 7.)

Diakoniaa toteutetaan monin eri tavoin. Yksilön tukeminen on esimerkiksi sielunhoidollista apua, taloudellista apua, päihde- ja huumeriippuvaisten tukemista ja kotikäyntejä. Ryhmätoiminta näyttäytyy muun muassa vanhusten-, vammaisten- ja mielensairauksia sairastavien ryhminä, kriisi- ja sururyhminä sekä erilaisina retkinä ja leireinä. Diakonian kuvaan kuuluu myös oikeudenmukaisuuden ja ihmisarvoisen elämän edistäminen, mukaan lukien ympäröivän luomakunnan huomioiminen. Diakonia ei unohda Suomen rajojen ulkopuolella olevia maita ja lähestytyötä. Kirkon ulkomaanapua kohdennetaan erityisesti köyhiin maihin. (Sakasti. evl.fi. Miten diakonia toteutuu.)

Ihmisen kokonaisvaltaisuuden huomioiminen on diakoniatyön ominta toimintamuotoa. Se huomioi muista auttamistahoista erottuen ihmisen henkisen ja hengellisen puolen. (Kuusimäki 2012, 42.) Diakoniatyön toteutuksessa ovat usein mukana vapaaehtoiset. Diakoniaa on verrattu kolmannen sektorin palveluihin ja se usein paikkaa yhteiskunnan antaman tuen puutteita. (Kuusimäki 2012, 42.)

Kuitenkaan diakoniatyö ei keskity selviytymään yksin, vaikka lähtökohtana on asiakaslähtöinen auttaminen, avun tarvitsijan ehdoilla eteneminen. Koska

ongelmat, joita kohdataan, ovat usein monisyisiä, on läheisverkosto ja esimerkiksi sosiaalitoimistot, mielenterveystoimistot ja terveyskeskukset avun piirissä tarvittaessa mukana, eli työskentely muotoutuu tällöin moniammatilliseksi. (Rättyä 2012, 83.)

Diakoniatyöntekijän ammatissa tavataan ihmisiä monessa eri elämäntilanteessa. Tilastojen valossa syrjäytyneisyyttä lisäävää yksinäisyyttä kohdataan eniten asiakstapaamisissa. Diakoniatyöntekijöistä lähes 70 % kohtaa viikoittain ikääntyneitä yksinäisiä, puolet diakoniatyöntekijöistä kohtaa myös työkäisiä yksinäisiä ja kolmasosa diakoniatyöntekijöistä kohtaa nuoria yksinäisiä aikuisia. 61 % työntekijöistä tapaa asiakkaita viikoittain, jotka turvautuvat toistuvasti seurakunnan järjestämään ruoka-apuun. (Salojärvi 2018, 105.)

Hengellisyys näyttäytyy diakoniatoiminnassa uskon ja hengellisen sanoman kautta, hengellisyys on mukana kaikessa toiminnassa ja sen ilmenemismuodot vaihtelevat. Yhteinen hartauselämä koetaan kokoontumisissa tärkeäksi ja osallistua voi monella tavalla, laulamalla virsiä tai kuuntelemalla puhetta. Yhteisissä kokoontumisissa on tärkeää pitää hengellisiä asioita esillä ja antaa mahdollisuus keskustella ja pysähtyä pohtimaan niitä yhdessä. Seurakunnan työntekijän rooli tapaamisissa on hengellisen sanoman esillä pito ja yhteisten kokoontumisien aikana nousseitten yhteisten ajatusten sanoittaminen. Seurakunnan toiminnassa usko ja sanoma koetaan tärkeäksi, mutta siitä ei ole helppoa puhua julkisesti. (Thitz 2006, 50–51.)

3 OSALLISUUS JA YHTEISÖLLISYYS

Osallisuuden käsite on monitahoinen ja monisyinen. Kokonaisuus koostuu tunteista, kuulumista ja tekemisestä. Voimme kokea olevamme osallisena yhteisöissä ja yhteiskunnassa omien osallistumismahdollisuuksien kautta. Kokemuksia osallisuudesta saamme arjessa tapahtuvista keskusteluista ja kohtaamisista, sekä tilanteista, missä koemme tulevamme kuulluksi ja huomioiduksi. Omista asioista päättäminen ja vaikuttaminen auttavat myös osallisuuden kokemuksen tunteeseen. (Särkelä-Kukko 2014, 36.) Osallisuuden tunteen vahvistaminen on mahdollista yksilöstä itsestään lähtevin motiivein, ei ulkopuolisen asettamana tavoitteena (Rouvinen-Wilenius 2014, 67).

Tarkoituksen ja osallisuuden tunne liittyvät toisiinsa läheisesti. Puussa olevalla oksalla on tehtävä, tarkoitus ja mielekäs elämä, irrallisella oksalla ne puuttuvat. Pöydän jalat ovat merkityksettömiä puupalikoita irrallaan pöydästä, mutta kiinnytettynä pöytään niille löytyy merkitys ja tehtävä. Ihmistä voidaan ajatella samalla tavoin, erillään voimme tuntea merkityksettömyyttä, mutta toisten yhteydessä voimme löytää yhteenkuuluvuuden tunteen ja löytää turvallisen paikkamme. (Vikström 2018, 33.)

Osallisuutta on jo 2010-luvulla ajateltu merkittäväksi asiaksi, koska sen tiedetään lisäävän yksilön hyvinvointia, jolla on suorat seuraukset yhteiskunnallisesti. Se vaikuttaa yksilön sosiaaliseen kyvykkyyteen ja luottamukseen. Osallisuutta voi kuvailla sekä tunteena että kokemuksena mutta myös toimintakykynä ja toimintamahdollisuuksina. Luhtasela (2009) on todennut osallisuuden käsitteenä olevan hankala, koska se on yksilön kokema tunne ja tällöin sitä on ulkopuolisen haastava arvioida. Osallisuuteen ei myöskään voi liittää pakkoa, sillä se on yksilön vapautta valita ja kokea valtaa tekemälleen valinnalle. (Raivio & Karjalainen 2013, 12, 14.)

Osallisuuteen vaikuttaa, minkä ikäisiä olemme ja mikä on elämänkaaremme vaihe. Osallisuutta ei siis voi kuvata tasaisena tilana tai pysyvänä ominaisuutena. Usein osallisuuden voi kärsittää ikään kuin prosessina, jonka vastakappaleena

on syrjäytyminen. Kuitenkin käsiteltäessä osallisuus - syrjäytyminen määritelmiä, on oltava varovainen, ettei lähde käyttämään väärin valtaansa määrittämällä yksilöitä tiettyihin kategorioihin. (Raivio & Karjalainen 2013, 15.)

Yhteisöllisyyden kokemukseen tiedetään vaikuttavan neljä tekijää. Niitä ovat jäsenyys, vaikuttamisen mahdollisuus, kokemus yhteisön antamista merkityksistä yksilölle ja yhteisöön kuulumisen kokemus. Yhteiset jaetut kokemukset ovat merkittävässä asemassa kuulumisen tunteen syntymiselle. (Paananen 2015, 85.)

Reilun kymmenen viimeisimmän vuoden aikana sosiaalisen median lisääntyminen on paljastanut, kuinka ihmiset kaipaavat yhteisöllisyyttä. Tämän päivän näkyvää yhteisöllisyyttä on verkossa tapahtuva kommunikointi. Tällainen yhteisö voi olla löyhästi rajattu, laajalle levinnyt tai se voi olla tiivis lyhytkestoinen vuorovaikutuksellinen hetki. On olemassa tietyn ajan kestävää yhteisöllisyyttä, esimerkiksi jonkin asuinyhteisön ajama yhteinen asia, joka kestää asian vireilläolo ajan. Jonkin tärkeän yhteiseksi koetun asian esiin tuleminen voi uudelleen herätellä yhteisöllisyyden henkiin. (Paananen 2015, 80.)

Yhteisöllisyydessä voi havaita ainakin kahta erilaista lähestymistapaa. Toisessa katsellaan yhteisöllisyyttä rakenteellisesti, kun toinen tapa tarkastelee ihmisen henkilökohtaista kokemusta yhteisöllisyydestä. Erityisesti henkilökohtainen yhteisöllisyyden kokemus on merkityksellinen hyvinvoinnille. Yhteisöllisyys ruokkii ihmisen kokemusta saadusta tuesta, yhteenkuuluvuuden tunnetta, yhdessä tekemistä, turvaa ja elämän hallittavuutta. Kaikki edelliset asiat lisäävät elämän mielekkyyttä hankalinakin hetkinä. (Paananen 2015, 80.)

Nuorten keskuudessa yhteisöllisyyden puutteella on huomattu yhteys masennuksen syntyyn. Jos ihminen tulee yhteisön taholta hylätyksi tai muutoin ulkopuolelle jätetyksi, se on traumatisoiva tapahtuma ja toipuminen voi olla haastavaa. Vaikka lyhimmillään kokemus yhteisöllisyydestä kestäisi muutamia minuutteja, sen vaikutukset ovat merkittäviä. Pitkäkestoisena koettu yhteisöllisyys tuo perusturvallisuutta ja jatkuvuuden tunnetta. Yhteisöllisyyden kokemus ja sen olemassaolo ovat siis hyvinvoinnille merkittäviä asioita ja olisi tärkeää, että jokaisella olisi yhteisö, johon kuulua. (Paananen 2015, 81.)

Koinonia-sanana merkitys on syvää yhteyttä ja siihen liitetään hengellisessä merkityksessä yhteinen ateriointi. Alusta saakka on seurakunnissa yhteisöllisyys näyttäytynyt muun muassa ateriyhteytenä ja hengellisenä yhteytenä ja se jatkuu nykyäänkin. Musiikki, juhlat ja kirkolliset toimitukset vahvistavat seurakunnissa yhteisöllisyyden kokemista. (Paananen 2015, 84.) Yhteisöllisyyttä seurakunnassa on myös ikään kuin näkymättömissä, sisältyen sosiaalisiin kohtaamisiin. Ihmisiä yhdistävät hengellisyys ja siihen liittyvät rituaalit ja symbolit. Tällaista yhteisöllisyyttä voisi kuvata yhteiseen matkaan, jota kulkevat saman henkiset ihmiset. (Thitz 2013, 86.)

4 YHTEISÖLLISET RUOKAILUT JA RUOKA-APU

Osallisuuden kokemuksia voidaan vahvistaa monilla eri tavoilla, yhdessä tekeminen ja yhteen kokoontuminen esimerkiksi ruuan äärellä mahdollistaa osallisuuden kokemusta. Yhteisen keittiön puitteissa on mahdollistettu tilaisuuksia, joissa on saatu vahvistettua osallisuuden kokemuksia. Keskustelut, tekemiset ja sosiaalisten suhteiden luominen toisiin ihmisiin, sekä mahdollisuus itse vaikuttaa toiminnan suunnitteluun antaa iloa kaikille. Toiminnan yhteydessä muodostuu uusia ystävyssuhteita ja opitaan tekemään uusia asioita yhdessä. Lisäksi voidaan sen ohessa jakaa tietoa alueella mahdollisesti järjestettävistä tapahtumista ja saada paikallaolijoita lähtemään niihin mukaan. Osallisuuden kokemuksen vaikutuksesta yhteisen keittiön kävijöistä voi muodostua jopa perheenomainen yhteisö, missä kukin toimii omien vahvuuksien ja osaamisen mukaan. (Mäntylä 2019 95.) Yhteisen keittiön säännöllisesti toteutetut tilaisuudet rytmittävät esimerkiksi eläkeläisten arkea ja niissä luodaan pysyviä vuorovaikutussuhteita. Yhteinen keittiö vahvistaa yhteisöön kuulumista, oman merkityksellisyyden kokemusta ja keskinäistä kokemusten, ajatusten jakamista ja sen myötä osallisuutta yhteisöön. (Mäntylä 2019, 96.)

Yhteinen keittiö oli vuosina 2017–2018 yksi hallituksen kärkihankkeista, jonka päämääränä oli terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen, sekä eriarvoisuuden vähentäminen. Yhteisen keittiön tavoitteena oli yksinäisyyden tunteen vähentäminen, osallisuuden tunteen lisääntyminen, elintapojen paraneminen, arjessa selviytymisen tukeminen ja ruokahävikin väheneminen. (Yhteinen keittiö.)

Yhteisen keittiön mallissa kokoonnutaan yhteen edullisen tai ilmaisen ruuan äärellä. Kokoontumisissa voi olla myös mielenkiintoista tekemistä ja toimintaa. Tapahtumiin on kaikilla mahdollisuus osallistua ja sitä ei ole suunnattu tietyille yhteiskuntaluokille. Tapahtumapaikka mahdollistaa monille ikä/elämäntilanteissa oleville sosiaalisen kokoontumisen, mikä ei muissa tilanteissa toteutuisi ja tapahtumissa vietetään aikaa mielekkäästi ruuan äärellä. Seurakunnat sekä muut toimijat järjestävät yhteisen keittiön ruokatilaisuuksia ja se toimii voimavarana niiden järjestämisessä. Yhteistyön avulla saadaan resurssit tehokkaaseen käyttöön ja

vältetään samanlaisten tapahtumien järjestely omilla tahoillaan. Tapahtumista aiheutuvat kulut maksavat yleensä kunta, seurakunta tai mukana olevat järjestöt yhdessä. (Alasentie 2019, 11.)

Yhteisen keittiön tilaisuuksia voidaan järjestää olemassa olevissa valmiissa tiloissa paikkakunnalla, tai voidaan perustaa tilat tilaisuuksia varten sopivaan paikkaan. Kävijät ja yhteisö pystyvät vaikuttamaan ja suunnittelemaan yhdessä paikallisten toimijoiden kanssa tapahtumia ja kävijät päättävät toteutuksesta ja pääsevät ohjaamaan toimintaa itse. Periaate tapahtumissa on, että ”yhteiseen keittiöön on helppo tulla ja siellä saa olla omana itsenään” ja ”asiatonta oleskelua sallittu”. Yhteisen keittiön tapahtumat mahdollistavat mielipiteiden jakamiseen ja siltä saa myös itselle tärkeää uutta tietoa. (Alasentie 2019, 11.)

Yhdessä tekeminen, reiluus ja ubuntu ovat arvoja, mitkä ohjaavat yhteisen keittiön toimintaa ja luovat pohjan yhdessä tekemiselle. Yksin tekemisen aika on ohi ja ensimmäinen arvoista on yhdessä tekeminen. Uusien tapojen omaksuminen yhdessä muiden kanssa kehittää uutta toimintakulttuuria ja auttaa innostavampaan ja parempaan työn tekemiseen. Yhteisöllisyys vahvistuu yhdessä tekemisessä ja toisista välittäminen sekä yhteenkuuluvuuden tunne vahvistuu. Samalla oma ja toisten merkityksellisyys elämässä vahvistuu ja yhdessä tekeminen luo yhteisön. (Alasentie 2019, 13, 15.)

Toinen arvoista on reiluus. Yhteisessä keittiössä suhtaudutaan avoimesti uusiin ajatuksiin ja ihmisiin ilman ennakkoluuloja ja tasapuolisesti. Positiivisten ajatusten siirtäminen arkeen lisää luottamusta ja arvostusta muita ihmisiä kohtaan ja yhteisen keittiön tila luo uutta ja moninaisuutta hyväksyvää ilmapiiriä. Kestävän kehityksen suosiminen ja reiluus ovat seikkoja, joita suositaan yhteisen keittiön toiminnassa. Avoimuutta ja yhteisyyttä on kuvattu Nelson Mandelan käsitteellä ubuntu. Mandela on kuvaillut ”ihmisten saavan voimaa toisiltaan ja meistä tulee yhdessä, että yksilöinä enemmän”. (Alasentie 2019,15.)

Arvot yhteiselle toiminnalle on saatu yhteisen työskentelyn tuloksena 2017 kevään ja syksyn aikana, mukana suunnittelussa on ollut edustajia kunnista, seurakunnista, järjestöistä ja useasta muusta tahosta. Toimintaa ja uutta työmuotoa

suunniteltaessa on erittäin tärkeää saada yhteisymmärrys eri toimijoiden kesken. Muutoin erilaisten organisaatioiden ja toimintatapojen yhteensovittaminen on hankalaa. Yhteisen arvopohjan löytyminen ja niihin sitoutuminen helpottavat ja mahdollistavat yhdessä toimimisen. Yhteinen keittiön arvot ovat yhteisiä, eikä minkään yhteistyössä olevan tahon yksittäisiä arvoja. (Alasentie 2019, 14.)

Suomi on monessa mielessä maailman parhaita maita asua, mutta kuitenkin yhteiskunta ei pysty turvaamaan kaikille riittävän hyvää elintasoa. Ruoka-avun piirissä käy monenlaista kävijää: huono-osaisia, työttömiä, yksinasuvia ja eläkeläisiä. Ruoka-apu mahdollistaa monen heikossa asemassa olevan selviytymisen ja sen myötä avautuu mahdollisuus sosiaaliseen kanssakäymiseen sitä haluaville. (Ohisalo & Saari 2014, 41.)

EU:n ruoka-apua jaetaan yhteisön vähävaraisimmille ja Ruokavirasto toimii hallintoviranomaisena Suomessa 2014–2020 välisenä aikana. FEAD on eurooppalainen rahasto, jonka varoista suunnataan apua vähävaraisille. Avun tarkoituksena on saada vähennettyä niukkuudessa ja syrjäytymisvaarassa olevien ihmisten määrää. Aineellista tukea antamalla tavoitteena on lieventää köyhyyden seurauksia eri alueiden välillä. Suomeen on tehty toimenpideohjelma, jonka avulla keskitytään helpottamaan niiden ihmisten arkea, jotka kärsivät ruuan puutteesta. (Ruokavirasto. Eu:n ruoka-apu. 2020.)

Vuonna 2018 Suomessa jaettiin 21:n eri organisaation kautta 1939 tuhatta kiloa elintarvikkeita. Jakelupisteitä oli mukana yhteensä 595 ja ruokapaketteja niiden kautta jaettiin 327 856. Lisäksi niitä käytettiin 47 396 aterian valmistukseen. Jaetuista tuotteista suurimman osan jakoi Kirkkopalvelut Ry 67,4 %:lla. Muita suuria jakeluorganisaatioita olivat Työttömien Yhdistys ry ja Suomen Vapaakirkon alaisuudessa toimiva ViaDia ry. Vuoden 2018 aikana 281 330 henkilöä sai apua vähävaraisten toimipideohjelmasta. Avuntarvitsijoiden määrä oli pienessä laskussa edelliseen vuoteen verrattuna, eli se väheni noin 3000 henkilöllä. Ensimmäistä kertaa ruoka-apua jaettiin myös Ahvenanmaalla, mutta ruoka-avun määrä ei ylittänyt toimenpideohjelmassa Ahvenanmaalle kirjattua enimmäismäärävaraamaa. (Ruokavirasto. Täytäntöönpanoraportti. 2018, 9–10.)

Vapaaehtoisuudella on suuri merkitys ruokajakelussa ja käytännössä elintarvikkeiden jakelutyö hoituu suurelta osin vapaaehtoisvoimin. EU:n ruoka-avun jakelun piirissä toimii laaja joukko kolmannen sektorin avustustoimijoita ja monella järjestöllä on useita jakelupisteitä. Kirkon piirissä EU-ruoan jakelupisteitä on lähes 200 ja avustusruoan jakamisen tavat vaihtelevat seurakunnittain. Ruokakasseja voidaan jakaa monin eri tavoin. Niitä voi jakaa esimerkiksi ruokapankki, joka toimii jakokanavana ruokakassijakelussa. Diakonit voivat jakaa niitä vastaanotoilla tai kotikäynneillä, jolloin ruokakasseja voidaan viedä liikuntarajoitteisille tai pitkien välimatkojen päässä asuville. (Ohisalo. 2013, 149.)

5 TUTKIMUKSEN TAVOITTEET, MENETELMÄ JA TOTEUTUS

5.1 Tutkimuksen tavoitteet ja opinnäytetyön yhteistyötaho

Aihe opinnäytetyömme tutkimukseen nousi yhteistyötaholta Laukaan seurakunnalta. Tutkimuksen tavoite on selvittää kyselytutkimuksen avulla seurakuntalaisten kokemuksia ruokapäivätapahtumissa. Kyselytutkimuksesta saatu tieto palvelee ja auttaa Laukaan seurakuntaa jatkossa suunnittelemaan ja kehittämään omia toimintatapojaan ruokapäivien suunnittelussa ja toteutuksessa.

Laukaan seurakuntaan kuului vuoden 2019 lopussa noin 14000 seurakuntalaista, Laukaa kuuluu Jyväskylän rovastikuntaan ja Lapuan hiippakuntaan (seurakuntien jäsentilasto 2019). Laukaan seurakunnassa työsuhteessa on kuusi pappia, neljä kanttoria, neljä diakonia ja 11 nuoriso-/lapsityöntekijää. Lisäksi muissa tehtävissä toimii suuri määrä työntekijöitä ja yhteensä Laukaan seurakunta työllistää 51 henkilöä. (Henkilöstötilasto 2019.)

Laukaan seurakunnalla on käytössä työalapohjainen toimintamalli. Diakonia ja lähetys kuuluvat heillä rakkauden työalaan. Diakoniatyötä tehdään kristillisen rakkauden pohjalta huolehtien ja vastuuta ottaen ihmisistä, joiden elämässä on ongelmia ja muun avun saanti on vaikeaa. (Laukaan seurakunta/rakkaudentyöala.)

Ruokapäivätapahtumat kuuluvat rakkaudentyöalan piiriin (Laukaan seurakunta/apua ja tukea). Diakonissa Leena Lehdon (henkilökohtainen tiedonanto 4.3.2020) mukaan Laukaan seurakunta aloitti ruokapäivätapahtumat 1990-luvun alkupuoliskolla. Laman myötä työttömiä oli paljon ja he tarvitsivat konkreetista apua selviytyäkseen. Ensimmäisten vuosien aikana työttömien yhdistys järjesti tapahtumat ja seurakunta tuki toimintaa taloudellisesti. Vetovastuu siirtyi myöhemmin kokonaan Laukaan seurakunnalle ja nykyisinkin ruokapäiviä järjestetään neljässä eri taajamassa Laukaan kunnan alueella. Kokoontumispaikkoina tapahtumille ovat Vihtavuoren kappeli, Leppäveden seurakuntakoti, Lievestuoreen kirkko ja Laukaan kirkonkylän seurakuntatalo. Lievestuoreen kohdalla oli noin 10 vuotta taukoa ruokapäivien järjestämisessä ja nykyisessä muodossa niitä on

järjestetty vähän yli vuoden verran. Palkattujen seurakunnan työntekijöiden lisäksi on ruokapäiviä toteuttamassa kahdesta kolmeen vapaaehtoista henkilöä, mikä mahdollistaa tapahtumien toteutumisen.

Vuonna 2018 ateria-/ruokailutapahtumia oli järjestetty neljän työntekijän voimin yhteensä 97 kertaa. Keskimääräinen osallistujamäärä tapahtumissa oli 69 ruokailijaa ja yhteensä ruokailijoita oli käynyt vuoden 2018 aikana 6678. Ruokakasseja oli vastaavana aikana jaettu yhteensä 836 kappaletta. (Seurakunnan toimintatilasto 2018.)

Vuonna 2019 Laukaan seurakunta oli järjestänyt ruokapäivätapahtumia 108 kertaa, mikä on 11 kertaa enemmän kuin vuonna 2018. Osallistujia määrä on kasvanut noin 200 henkilöllä ja yhteensä heitä oli 6891 henkilöä. Keskimäärin osallistujia ruokapäivätapahtumiin oli 64 henkilöä. Ruokakasseja seurakunta jakoi vuoden 2018 verrattuna hieman enemmän, yhteensä 847 kappaletta. Työntekijöitä on osallistunut ruokapäivätapahtumien järjestämiseen keskimäärin 4 tapahtumaa kohden. (Seurakunnan toimintatilasto 2019.)

5.2 Prosessin kuvaus

Aloitimme opinnäytetyömme suunnittelun keväällä 2019 perehtymällä lähdemateriaaleihin ja sen perusteella rajasimme teoreettisen viitekehyksen. Syksyllä 2019 tutustuimme tutkimus ja analyysimenetelmiin, sekä rakensimme kysymyslomakkeen Laukaan seurakunnan kanssa. Kyselytutkimusta ei ole syytä tehdä tekemisen vuoksi, vaan tarkoituksena on selvittää esimerkiksi muutoksen tarve. Kyselyyn vastanneiden tulee saada oman vastauksensa merkityksellisyyden kokemus. (Tanskanen 2014, 114.)

Opinnäytetyömme aiheen rajaus sekä kysymyslomakkeen rakenne perustuvat seuraaviin tutkimuskysymyksiin: Millaisia kokemuksia ja toiveita osallistujilla on ruokapäivien järjestämisestä ja millainen merkitys ruokapäiviin osallistumisella on heille ja heidän suhteelleen seurakuntaan

Rakensimme kysymykset mahdollisimman yksinkertaisiksi ja selkeiksi, jotta väärinymmärrysten todennäköisyys pienenesi. Huomioimme myös, että ne eivät olisi tiettyyn suuntaan johdattelevia. Kysymyslomake valmistui loppusyksyn 2019 aikana yhteistyössä Laukaan seurakunnan kanssa, sekä opinnäytetyötämme ohjaavan opettajan kanssa. Kysely toteutettiin ruokapäivä -tapahtumissa henkilökohtaisesti. Asiakkaat vastasivat kyselyyn nimettömästi ja vapaaehtoisesti. Aineisto käsiteltiin huolellisesti ja tuhosimme ne Diakin ohjeistuksen mukaisesti ennalta suunnitellussa aikataulussa. Valmis kysymyslomake (ks. LIITE 1) sisälsi 11 kysymystä ja alussa oli kolme tausta- kysymystä, missä selvitettiin sukupuoli, ikä ja työtilanne.

Loppusyksystä 2019 solmimme yhteistyösopimuksen Laukaan seurakunnan kanssa, minkä jälkeen pääsimme toteuttamaan kyselytutkimusta neljässä eri ruokapäivätapahtumassa. Kysymyslomakkeet jaettiin jokaiselle ruokailijalle ruokapäivätapahtumissa diakonin, papin ja meidän opiskelijoiden toimesta. Kysymyslomakkeiden täyttäminen tapahtui ruokailun lomassa ja muutamien kanssa niitä täytettiin myös yhdessä. Lopuksi täytetyt lomakkeet kerättiin pois ruokailijoilta heidän pois lähtiessään. Alkuvuodesta 2020 analysoimme kyselytutkimuksen tuloksen, minkä jälkeen pääsimme loppukeväältä käsikirjoitusvaiheeseen. Puh- taaksi kirjoitus tapahtui kevään ja syksyn 2020 aikana. Valmis opin- näytetyömme jätettiin tarkistettavaksi syksyllä 2020. Kokonaisuutena opinnäytetyömme pro- sessiin meni aikaa noin 1,5 vuotta.

5.3 Tutkimusmenetelmä ja tulosten analysointi

Opinnäytetyössämme käytimme kvantitatiivista eli määrällistä ja kvalitatiivista eli laadullista tutkimusmenetelmää. Määrällinen tutkimus antaa ymmärrystä parhaillaan olevasta tilanteesta, kun taas laadullinen tutkimus auttaa ymmärtämään miksi jokin asia on niin kuin se on (Heikkilä 2014).

Lukuja ja niiden laskemista saadaan selville määrällisessä tutkimuksessa, niitä saadaan selville tutkimuskysymysten avulla, jotka on muotoiltu kysymyksiksi kysymyslomakkeelle. Jokaisella kysymyksellä on omat vastausvaihtoehdot, jokainen kyselytutkimukseen osallistuja valitsee niistä hänelle sopivamman

vaihtoehdon. Vastausvaihtoehdot on merkitty numeroilla, minkä avulla vastauksista voidaan tehdä määrällinen analyysi. (Kananen 2015, 84.)

Aloitimme monivalintakysymysten analysoinnin kokoamalla kaikista kysymyksistä vastaukset paperille. Koonti tehtiin perinteisellä tukkimiehenkirjapito-menetelmällä, minkä jälkeen vastaukset siirrettiin taulukkoon ja muutettiin prosentteiksi. Jokaisen paikkakunnan vastaukset eriteltiin, jotta niitä voitiin tarkastella ja verrata muihin kyselytutkimuksessa oleviin taajamiin. Laskeminen, taulukointi, vastausten prosentteiksi muuttaminen ja kuvioitten teko oli työlästä ja aikaa vievää. Analysointi vaiheen aikana saatuja vastauksia oli käsitelty useaan kertaan ja sen myötä useasti käsitellyt luvut ja taulukot jäivät hyvin mieleen. Niistä nousseet havainnot kirjoitimme muistiin myöhempää tulosten kirjoittamista varten. Saatu aineistoa luettiin läpi molempien toimesta useaan kertaan ja siitä nousseet havainnot kirjoitimme tulososioon ja johtopäätöksiin.

Laadullista aineistoa voidaan kerätä usealla eri tavalla, haastattelujen, teema-haastattelujen ja tekstien havainnointipöytäkirjoja ei voida tulkita suoraan. Eritavoin kerätty aineisto täytyy ennen analysointia yhteismitallistaa. Aineistoa analysoidaan lukemalla ja sen laajuudesta riippuu, tarvitaanko sen käsittelyyn tilasto, tietotekniikka tai analyysiohjelmiä. (Kananen 2015, 83.)

Apuna voidaan käyttää laadullisen aineiston analysoimisessa myös ihan normaaleja tekstinkäsittely ja taulukkolaskentaohjelmiä. Erillisten analyysiohjelmien käyttäminen ei ole helppoa ja niiden oppimiseen on varattava oma aikansa. Pitää myös muistaa, että ohjelmistot ja apuvälineet eivät tuota valmiita ratkaisuja, vaan johtopäätöksen laatiminen ja oivaltaminen on tutkijoiden vastuulla. (Kananen 2015,83.)

Kysymyslomakkeella oli 11 kysymystä, joista avoimia kysymyksiä oli viisi. Avomissa kysymyksissä asiakkaat kertoivat omia parannusehdotuksia ja kehitysideoita ruokapäivätapahtumiin. Aineiston analysoimisessa emme käyttäneet mitään teknisiä apuvälineitä ja ohjelmia, koska saamamme laadullinen aineisto kyselytutkimuksessa oli tyypillisesti lyhyttä. Vastaukset olivat, joko muutaman sanan ja enimmillään muutaman lyhyen lauseen mittaisia. Kaikista kysymyslomakkeista ei

laadullista aineistoa löytynyt. Eniten sanallisia vastauksia oli kohdassa, missä kysyttiin, mitä haluaisit lisää ruokapäivätapahtumiin?

Kyselytutkimuksesta saatu laadullinen aineisto luettiin molempien toimesta useaan kertaan ja siitä tehdyt havainnot lisäsimme kunkin kysymyksen kohdalla tuloksiin. Lisäksi joitakin laadullisia vastauksia, jotka liittyivät toiminnan kehittämiseen ja olivat omasta mielestämme tärkeitä, joten käsittelemme niitä myös johtopäätöksissä.

5.4 Tutkimuksen eettisyys

Opinnäytetyössämme noudatimme hyviä eettisiä periaatteita ja tieteellistä käytäntöä. Aineiston kerääminen, käsittely ja raportoinnissa kunnioitimme tiedeyhteisön tunnustamia toimintatapoja, joita ovat rehellisyys, huolellisuus ja tarkkuus. (Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2014).

Solmimme yhteistyösopimuksen Laukaan seurakunnan kanssa, minkä jälkeen toteutimme kyselytutkimuksen ruokapäivätapahtumissa. Kaikki mukana olleet ruokailijat saivat kysymyslomakkeen tilaisuuteen saapuessaan ja seurakunnan työntekijä tilaisuutta aloittaessa kertoivat kyselytutkimuksen tarkoituksen ja mihin saatua tietoa käytetään. Kysymyslomakkeen täyttäminen oli vapaaehtoista ja kysymyslomakkeeseen vastaaminen katsottiin suostumiseksi. Kyselytutkimuksesta saatuja vastauksia käsittelevät ainoastaan opinnäytetyöntekijät ja tutkimuksen valmistuttua lomakemateriaali hävitetään Diakin ohjeistuksen mukaisesti.

6 KYSELYTUTKIMUKSEN TULOKSET

6.1 Taustatiedot

Kyselylomakkeen alussa kartoitettiin vastaajien taustatietoja, sukupuolta, ikää ja onko töissä, työtön vai eläkeläinen. Tällä taustatiedolla saatiin hahmotettua käsitys siitä, millainen asiakaskunta vastasi kysymyslomakkeisiin ruokapäivätapahtumissa. Kyselyyn vastasi 151 ruokapäiviin osallistunutta henkilöä marras-joulukuussa 2019. Kyselyt toteutettiin Laukaan seurakunnan järjestämässä ruokapäivä-tapahtumissa Vihtavuorella, Leppävedellä, Laukaan kirkonkylässä ja Lievestuoreella.

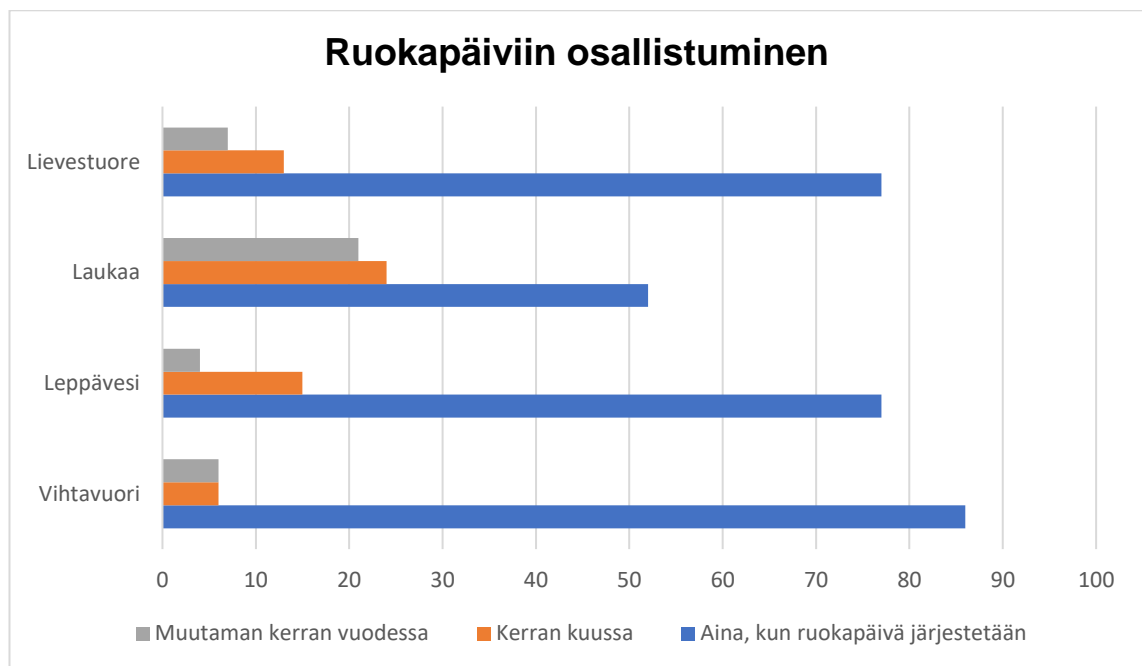
Vastauksien perusteella (taulukko 1.) selviää, että naisten prosentuaalinen osuus kaikissa ruokapäivissä kävijöistä oli 54 % ja yli 94 % kaikista vastaajista oli yli 65-vuotiaita. Eläkeläiset nousivat suurimmaksi asiakasryhmäksi ruokapäivä-tapahtumissa ja työttömiä ja opiskelijoita oli vain muutama.

Vastaukset	Vihtavuori	Leppävesi	Laukaa	Lieves- tuore 56	yht.151
	36	26	33		
Mies	50 %	50 %	40 %	44 %	46 %
Nainen	50 %	50 %	60 %	56 %	54 %
36–45 v	3 %	4 %	9 %	-	3 %
56–65 v	-	-	6 %	9 %	6 %
yli 65 v	97 %	96 %	81 %	88 %	91 %
Työtön	3 %	-	3 %	5 %	3 %
Töissä	-	4 %	6 %	-	2 %
Eläkeläinen	97 %	96 %	88 %	95 %	94 %

TAULUKKO 1. Taustatiedot

6.2 Ruokapäiviin osallistuminen ja ensisijainen syy

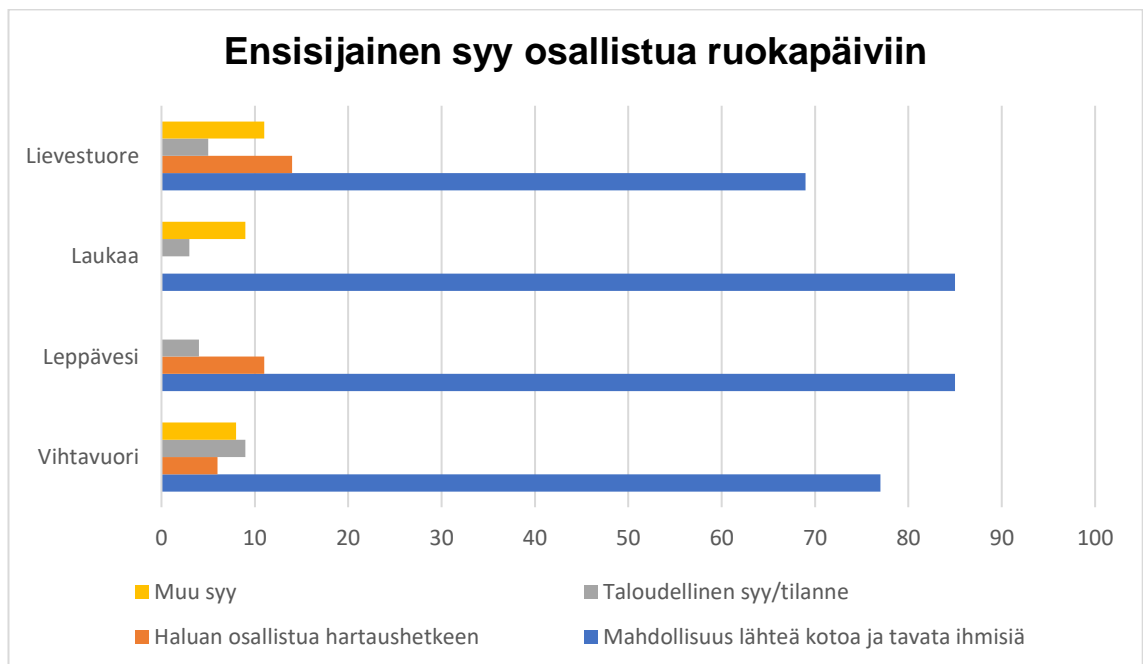
Selkeä enemmistö vastaajista osallistui säännöllisesti ruokapäiviin (kuvio 1.) 74 % osallistui aina, kun ruokapäiviä järjestettiin tutkimukseen osallistuneilla paikkakunnilla viimeisen vuoden aikana. Merkittäviä eroja osallistumisaktiivisuudessa löytyi Vihtavuoren ja Laukaan kirkonkylän välillä. Vihtavuoren osallistumisaktiivisuus oli korkein 86 % ja matalin kirkonkylällä 52 %. Laukaan kirkonkylän osallistujissa oli muihin taajamiin verrattuna eniten niitä, jotka kävivät kerran kuussa tai muutaman kerran vuodessa ruokapäivissä.

KUVIO 1. Ruokapäiviin osallistuminen

78 % vastaajista ilmoitti ensisijaiseksi syyksi osallistua ruokapäiviin mahdollisuuden lähteä kotoa tapaamaan toisia ihmisiä (kuvio 2.) ja 9 % vastaajista ilmoitti halunsa osallistua hartaushetkeen. Avoimista kysymyksistä saimme vastauksia, missä kerrottiin muun muassa ruokailuihin osallistumisen rytmittävän viikkoa ja pitävän mielialaa korkeammalla. Vastaajilla on kokemuksia siitä, kuinka ruokapäivä on innoittamassa ulkoilmaan kävelylle ja seuraavan ruokapäivän odottaminen tuntuu mukavalta asialta ja tavalta. Yleisesti vastausten perusteella voidaan todeta ruokapäivien tukevan vastaajien kokonaisvaltaista hyvinvointia.

Taloudellinen syy tai tilanne osallistua ruokailuihin ei juurikaan näkynyt vastauksissa. Vastaukset, joissa kerrottiin hyvän halvan ruuan houkuttavan paikalle sekä ”nälkä”, viittaavat vastauksina lähinnä taloutta koskevaan kysymykseen. Muutama kirjoitti suoraan olevansa ruuanlaittotaidoton ja sen vuoksi hyödyntävänsä valmiin pöydän antimia.

KUVIO 2. Ensisijainen syy osallistua ruokapäiviin

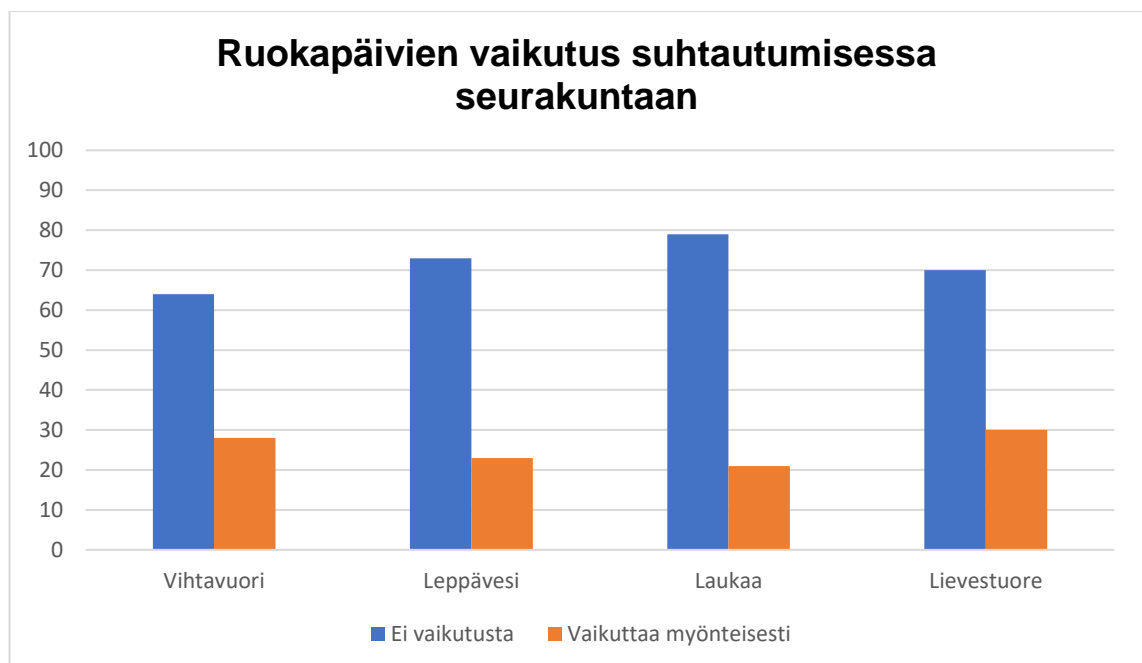
6.3 Ruokapäivien vaikutukset suhtautumisessa seurakuntaan, osallistuminen ja tiedotus

Keskimäärin 70 % vastanneista (kuviot 3.) ilmoitti, että osallistuminen ruokapäiviin ei ole muuttanut käsitystä seurakunnasta. Kysymykseen oli lisäksi mahdollisuus vastata sanallisesti ja vastauksissa selvisi, että kyselytutkimukseen osallistujat kokivat seurakunnan järjestämät tapahtumat tärkeäksi. Heidän mielestään seurakunnan tekemä työ lähensi ja tuki yhteisöä, sekä tarjosi myös ihan konkreettista leipää.

Vastauksista nousi esiin kokemuksia, joissa seurakunta koettiin paikkana, jossa on leppoisaa olla ja siellä hengellisyys ei ilmene ”tiukkaipoisena hengellisenä

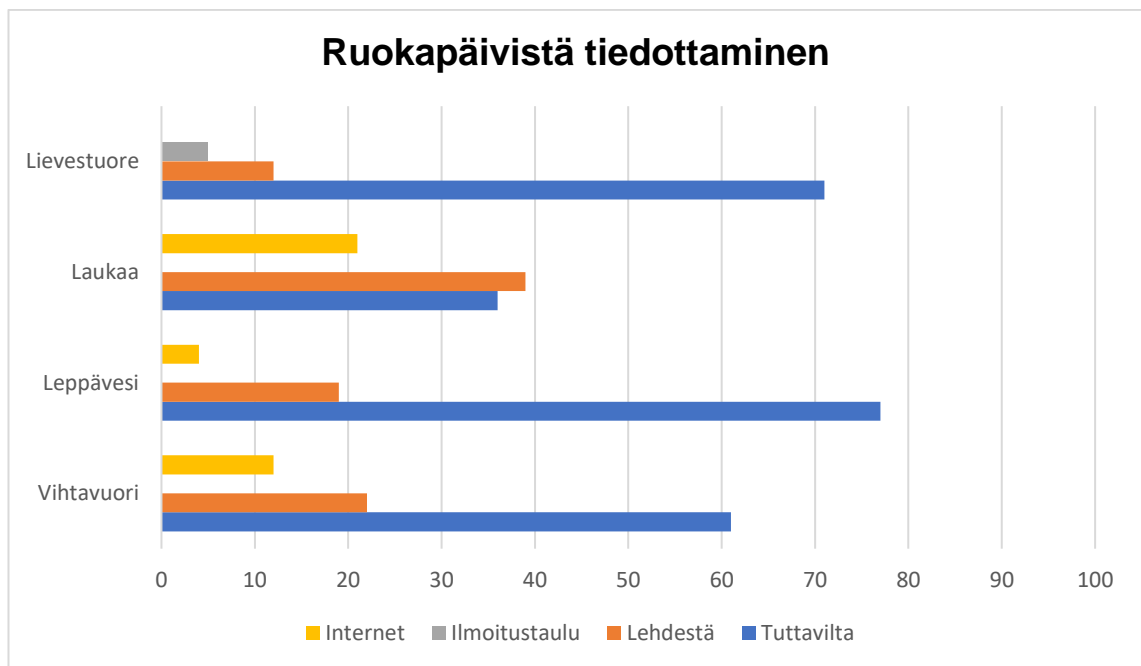
ravintona”. Sitoutuminen seurakuntaan ja sen toimintaan jo pidemmältä ajalta oli muutamalle elämässä tärkeää. Vastanneissa oli 38,5 vuotta suntiona palvelut ja henkilö, joka on kokenut vastaan tulleet ruokapäivät eri paikkakunnilla itselleen merkityksellisiksi ja halunnut niihin osallistua. Seurakunnan merkitystä laajensi eräs vastaaja ajatuksella ja kokemuksella ”seurakunta olemme me kaikki, ei pelkästään kirkossa kävijät”.

Yli 50 % kyselytutkimukseen vastanneista osallistui monipuolisesti seurakunnan toimintaan. Saadussa kirjallisissa vastauksissa näkyi vastaajien aktiivisuus kaikkien seurakunnan toimintaan ja erilaisia toimintamuotoja joihin vastaajat osallistuivat, oli noin 20. Huumoria näkyi myös yhdessä vastauksessa, kun ruokapäivissä kävijä ilmoitti osallistuvansa veroihin. Eniten vastaajat osallistuivat jumalanpalveluksiin ja kuorotoimintaan. Myös erilaiset kerhotoiminnat ja retket olivat suosittuja. Muutama vastanneista osallistui vapaaehtoisena ja luottamushenkilönä seurakunnan toimintaan. Toiminnoista tuli esiin esimerkiksi lähetyspiiri, virsipiiri, miestenpiiri, myyjäiset, kirpputori, hartaushetket palvelutalossa, avioliittotyö, ehtoollisavustajan tehtävät ja perhekerhon pappana toimiminen.

KUVIO 3. Ruokapäivien vaikutus suhtautumisessa seurakuntaan

Kyselyyn vastanneet saivat parhaiten tietoa ruokapäivistä tuttavilta ja lehti-ilmoituksista. Eri taajamien välillä oli myös merkittäviä eroja, Laukaan kirkonkylä erottui selvästi, verrattuna muihin taajamiin. Kirkonkylällä ruokapäiviin osallistuneiden keskuudessa tietoa tapahtumasta saatiin monipuolisemmin useamman tiedotuskanavan välityksellä. Perinteinen ilmoitustauluilmoittelu houkutteli ruokapäivään tulijoita ainoastaan yhdessä taajamassa. Internet tavoittaa jonkin verran kohdeyleisöä, mutta taajamien välillä oli suuria eroja. (Kuvio 4.)

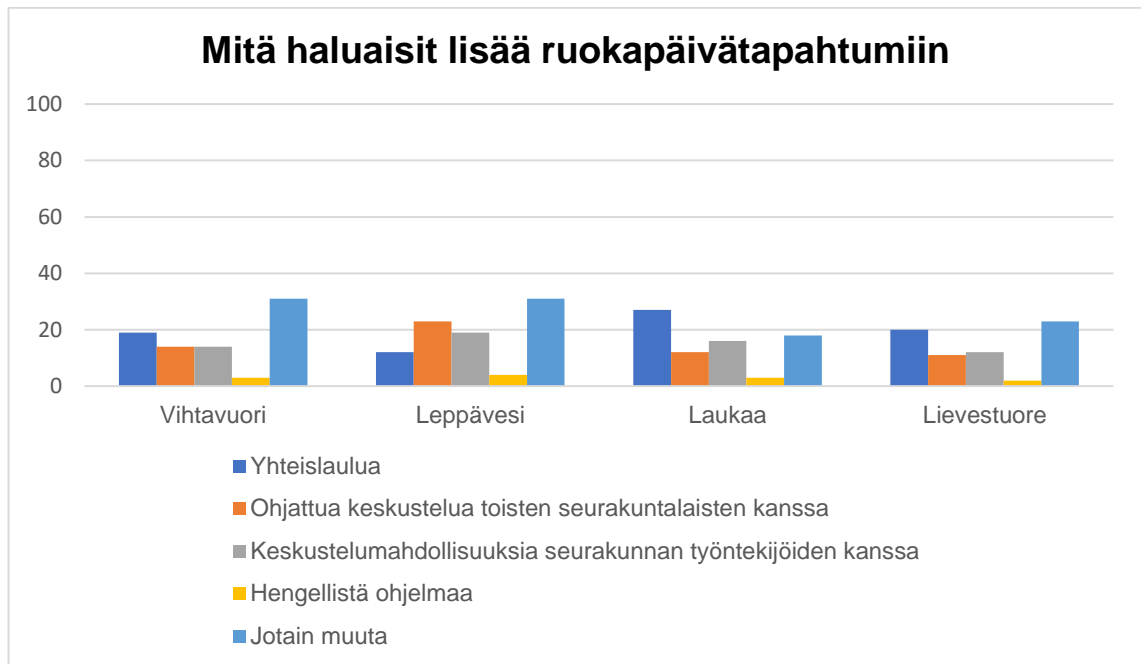

KUVIO 4. Ruokapäivistä tiedottaminen

6.4 Toiveet toteutuksiin tulevaisuudessa

Toiveet toteutuksiin tulevaisuudessa (kuvio 5.) vastaukset jakaantuivat tasaisesti usealle vaihtoehdoille, joista lisää hengellistä ohjelmaa -vaihtoehto sai vähiten vastauksia kokonaisuutena. Pääasiallisesti vastaajat olivat melko tyytyväisiä jo olemassa olevaan tarjontaan. Sanallisia vastauksia analysoimalla havaitsimme, että ruokapäivissä kävijöillä olisi halukkuutta yhteisöllisyyttä tukevaan toimintaan. Kaipaus näkyi toiveina ohjattuihin keskusteluihin seurakuntalaisten, sekä seurakunnan työntekijöiden kanssa. Myös yhteisiä lauluhetkiä kaivattiin ennen ruokailua tukemaan yhteisöllisyyttä. Pidentetty aika ruokailulle nousi eräässä

vastauksessa toiveeksi, josta voi päätellä, että kiireettömyyttä ja rauhallista ruokailuhetkeä kaivataan.

KUVIO 5. Mitä haluaisit lisätä ruokapäivätapahtumiin

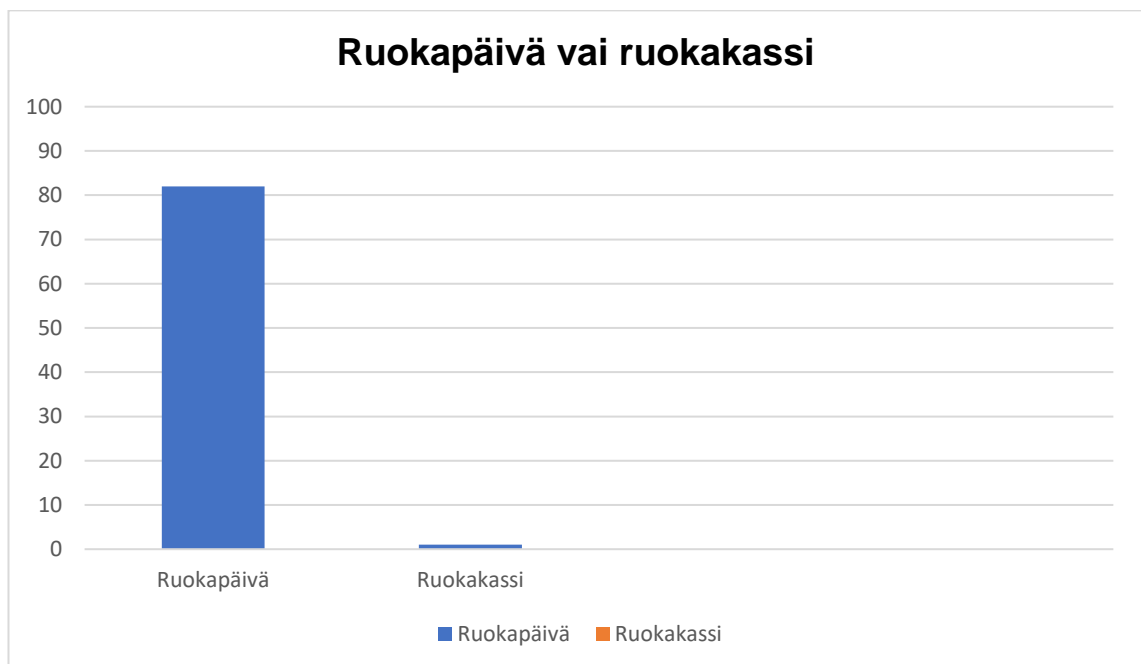
Tämänhetkisiin ruokapäivien toteutuksiin ajan ja paikan suhteen vastaajat olivat erittäin tyytyväisiä (kuvio 6.) 85 % Vastaajista toivoi ruokapäivien toteutuvan samalla tavalla, kuin ennenkin. Päivällisaikaan toteutetuista ruokapäivä-tapahtumista, oli kiinnostunut vain muutama ja eri kellonaikaan toteutusta halusi vastaajista 7 %. Sopiva aika vastaajien mielestä olisi klo. 12–13 tai klo. 11.30–12.30. Sanallisia vastauksia saimme vain vähän. Toiveita ruokapäivien kehittämiseksi vastauksista selvisi yksi merkittävä puute, mikä on Leppäveden ruokapäivä-tapahtumassa parkkipaikkojen vähyys ja invapysäköintipaikan kokonaan puuttuminen.

6.5 Ruokakassi vai ruokapäivä

Kyselyyn vastanneista 82 % oli sitä mieltä, että ruokapäivä tapahtuma vastaa heidän tarpeitaan paremmin kuin ruokakassin saaminen (kuvio 7.) Vastauksista

selvisi, kuinka merkityksellistä on toisten ihmisten kasvokkain tapaaminen. Kasvokkain tapahtuvaa sosiaalista kanssakäymistä ei sovi vähätellä. Vastauksista muun muassa ”porukan tapaaminen”, ”mukava lähteä yhteiseen ruokailuun” ja ”ystävät” puoltavat sitä, että sosiaalisia suhteita hoidetaan ruokailun ohella. Yhteisten ruokailujen tärkeyttä toi esiin muistisairautta sairastava henkilö, joka kirjoitti, ettei osaa laittaa ruokaa. Mukana vastanneissa oli myös viljatuotteille allerginen, jota ruokakassin sisältö ei palvele.

Ruokakassi ei tue kyselyyn vastanneiden tarpeita. Vastauksista nousi voimakkaasti esiin yhteisöllisyyden ja toisten ihmisten tapaamisen tarve ja merkitys. Se, että on raaka-aineita aterian valmistukseen ei näyttäydä tässä tärkeänä asiana. Muutama vastauksen kirjoittaja koki, kuinka valmiiseen pöytään käyminen tuntuu hyvältä ja tietää saavansa terveellistä monipuolista ravintoa. Vastauksista ”yksin asuvalle ruoka valmiina” tukee myös aiemman vastaajan kokemusta.

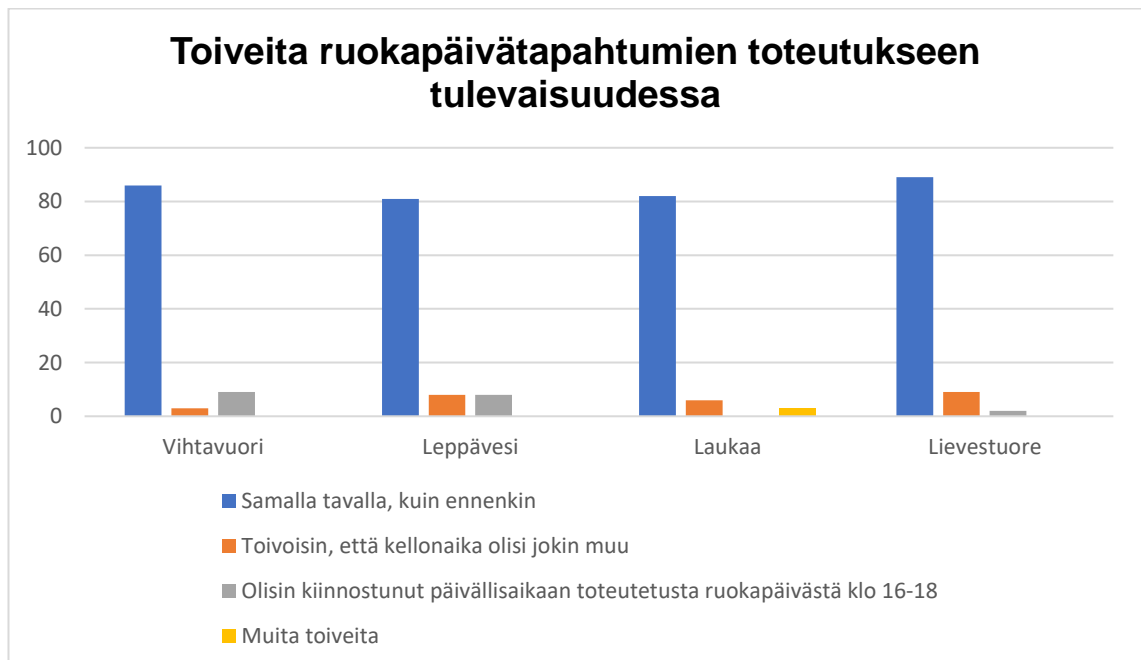

KUVIO 7. Ruokapäivä vai ruokakassi

Vastausten perusteella näyttää siltä, että vastaajilla on toive tulla kohdatuksi seurakunnan työntekijöiden puolelta. Useimmissa vastauksissa nousi toive

jälkiruokakahville, mikä antaisi mahdollisuuden keskusteluhetkiin muiden seurakuntalaisten sekä työntekijöiden kanssa.

Opiskelijoiden loma-ajat ovat jollekin ikävää aikaa ajatellen, että ruokapäivät ovat tällöin tauolla. Hän kokee, että ”ruokapäiviä voisi olla myös koulujen loma-aikoina”. Vastauksissa oli mielipide tarjolla olevista jälkiruuista. Vastaaja on kokenut niiden olevan epäterveellisiä ja toivoisi terveellisempää jälkiruuan mahdollisuutta ”kaloripitoisen jälkiruuan voisi vaihtaa terveellisempään vaihtoehtoon”. Eräs vastaajista esitti toiveen etnisen ruuan nauttimisesta esimerkiksi ”kiinalainen ruoka joskus”.

KUVIO 6. Toiveita ruokapäivätapahtumien toteutukseen tulevaisuudessa

7 JOHTOPÄÄTÖKSET

7.1 Kokemukset ruokapäivätapahtumista

Tutkimustulostemme mukaan ruokapäivissä kävijöistä yli 94 % oli eläkeläisiä. Mukana olijoista vain muutama oli työtön tai opiskelija. Tulokset poikkesivat aikaisempiin ruoka-avun piirissä tehtyihin tutkimuksiin Suomessa. Eläkeläiset ovat näissä olleet vasta kolmanneksi suurin kävijäryhmä (Ohisalo & Saari 2014, 30).

Ruokapäiviin osallistuminen oli hyvin säännöllistä kyselyyn vastanneiden kesken ja vastanneista 74 % osallistui aina, kun ruokapäiviä järjestettiin. Osallistumisaktiivisuudessa oli suuria eroja. Vihtavuoressa osallistui jokaiseen ruokapäivätapahtumaan 86 % vastanneista ja vastaavasti Laukaan kirkonkylällä luku oli 52 %. Tosin Laukaassa oli ylivoimaisesti eniten niitä, jotka kävivät kerran kuussa tai harvemmin.

Tehokkaimmaksi tiedotuskanavaksi ruokapäivätapahtumista paljastui tuttavilta saatu tieto. Laukaan kirkonkylän kohdalla kuitenkin tuttavilla tehokkaampi tiedotuskanava oli lehti-ilmoitus. Perinteinen ilmoitustaululla tiedottaminen oli tämän kyselytutkimuksen mukaan tehotonta ja uudet markkinointikanavat ovat syrjäyttäneet sen tiedottamisessa. Internetin vähäinen osuus tiedonsaannissa ei yllättänyt sen suhteen, koska yli 94 % mukana olijoista oli yli 65-vuotiaita ja heidän keskuudessaan tietotekniikan käyttö on melko vähäistä.

Ensisijaiset syyt osallistua eivät olleet Laukaan seurakunnan toteuttamissa ruokapäivätapahtumissa taloudellisia, vaan 78 % vastaajista ilmoitti, että mahdollisuus lähteä kotoa tapaamaan toisia ihmisiä oli syy osallistumiselle. Vastauksien perusteella voidaan todeta ruokapäivien tukevan ja mahdollistavan sosiaalista kanssakäymistä toisten ihmisten kanssa. Kuten Särkelä-Kukko (2014), 36 kirjoitti osallisuuden kokemusten syntyvän arjessa tapahtuvista keskusteluista ja kohtaamisista, sekä tilanteista, missä koemme tulevamme kuulluksi ja huomioduksi, on tämä yhteneväinen kyselytutkimuksen tulosten kanssa kartoitettaessa ensisijaisia syytä osallistua ruokailuihin.

Mäntylän (2019, 96) mukaan yhteisen keittiön säännöllisesti toteutetut tilaisuudet rytmittävät esimerkiksi eläkeläisten arkea ja niissä luodaan pysyviä vuorovaikutussuhteita. Yhteinen keittiö vahvistaa yhteisöön kuulumista, oman merkityksellisuuden kokemista ja keskinäistä kokemusten sekä ajatusten jakamista ja sen myötä osallisuutta yhteisöön.

Seurakuntaa kohtaan ruokapäivätapahtumien asiakkailta oli hyvin myönteiset ajatukset. Seurakunnan tekemää yhteisöä tukevaa ja lähentävää työtä arvostettiin ja 70 % vastanneista ilmoitti, ettei käsitys seurakuntaa kohtaan ole muuttunut osallistumisen myötä. Tuloksista saadun tiedon perusteella saimme selville, että yli 50 % vastanneista osallistui hyvin monipuolisesti seurakunnan toimintaan.

Seurakunnan toimintatilaston (2019) mukaan pääpaino ruoka-avussa Laukaan seurakunnassa on ruokapäivätapahtuma. Edullisia tai ilmaisia lounaista on vuoden 2019 aikana jaettu yhteensä 6891 kpl. Vastaavana aikana ruokakasseja jaettiin yhteensä 847 kpl. Keskimäärin ruokailijoita oli 64 jokaista 108 ruokapäivätapahtumaa kohti.

Toteutimme kyselytutkimuksen marras-joulukuussa 2019 ja siihen vastasi 151 ruokapäiviin osallistunutta henkilöä. Keskimäärin vastauksia saimme 38 kpl ruokapäivätapahtumaa kohden. 82 % vastaajista oli sitä mieltä, että ruokapäivätapahtuma vastaa heidän tarpeitaan paremmin kuin ruokakassijakelu. Vastauksissa korostui ruokapäivätapahtuman mahdollistama sosiaalinen kanssakäyminen muiden seurakuntalaisten kanssa.

7.2 Kehitysideat ja toiveet

Ruokapäiviin osallistujat olivat melko tyytyväisiä tapahtumiin. Tuloksista näkyi kuitenkin, että tapahtumiin kaivattiin enemmän ohjelmaa tukemaan yhteisöllisyyttä seurakuntalaisten kesken. Kuten Tanskanen (2014),¹¹⁴ aiemmin kirjoitti, ettei kyselytutkimuksia tulisi tehdä tekemisen ilosta, olisi tässäkin kohden suositeltavaa ottaa huomioon kyselyyn vastanneiden toiveet ruokapäivätapahtumista. Eniten ruokapäiviin toivottiin lisää yhteisiä lauluhetkiä ja toiseksi eniten toivottiin

keskusteluja seurakunnan työntekijöiden kanssa. Ohjattuja keskusteluhetkiä toisten seurakuntalaisten kanssa kaivattiin kolmanneksi eniten.

Tuloksista selvisi, että tämän hetken toteutuksiin paikan ja ajan suhteen oltiin erittäin tyytyväisiä. 85 % vastaajista ei halua muutoksia ruokapäivien toteutuksiin. Vain muutama vastanneista toivoi, että ruokapäivät toteutuisivat päivällisaikaan ja muutama toivoi, että kellon aika olisi jokin muu. Ruokapäivätapahtumien toteutuksen kestoon toivottiin pitempää aikaa.

Hengellisyys näyttäytyy diakoniatoiminnassa uskon ja hengellisen sanoman kautta. Hengellisyys on mukana kaikessa toiminnassa ja sen ilmenemismuodot vaihtelevat. Yhteinen hartauselämä koetaan kokoontumisissa tärkeäksi ja osallistua voi monella tavalla, laulamalla virsiä tai kuuntelemalla puhetta. Yhteisissä kokoontumisissa on tärkeää pitää hengellisiä asioita esillä ja antaa mahdollisuus keskustella ja pysähtyä pohtimaan niitä yhdessä. Seurakunnan työntekijän rooli tapaamisissa on hengellisen sanoman esilläpito ja yhteisten kokoontumisien aikana nousseitten yhteisten ajatusten sanoittaminen. Seurakunnan toiminnassa usko ja sanoma koetaan tärkeäksi, mutta niistä ole helppoa puhua julkisesti. (Thitz 2006, 50–51.)

Hengellisyyden kaipaus näkyi tutkimustuloksissa ja erottui vastauksissa kahdessa ruokapäivätapahtumassa. Lievestuoreelta tuloksista nousi esille, että ruokapäivien asiakkaat kaipaavat hartaushetkeä tapahtumiin. Laukaan kirkonkylällä kaivattiin seurakunnan edustajilta puheenvuoroja tapahtumiin ja sitä, että seurakunnan edustajat voisivat keskustella ruokapäivien asiakkaiden kanssa pöydissä heidän ruokaillessaan. Vihtavuoren ja Leppäveden ruokapäivien asiakkaat olivat hyvin tyytyväisiä nykyiseen toteutukseen.

Vihtavuorella ja Leppävedellä ruokapäivätapahtumat alkoivat hartaudella, mutta Laukaassa ja Lievestuoreella hartautta ei ollut, ja se yllätti meidät. Voisi kuvitella ja pitää hengellistä ohjelmaa itsestäänselvyytenä seurakunnan järjestämissä tilaisuuksissa. Tämä huomio näkyi myös asiakkaiden vastauksissa kyselytutkimuksessa ja nousi sieltä esiin hengellisyyden kaipauksena. Seurakunnan edustajien puheenvuoroja kaivattiin sekä odotettiin tilaisuuksissa ja myöskin sitä, että

he kävisivät juttelemassa seurakuntalaisten kanssa pöydissä heidän ruokaillessaan.

Kehitysideana esitämme, että kaikkiin ruokapäivätapahtumiin sisällytetään hengellistä ohjelmaa ja työntekijät kohtaisivat seurakuntalaisia, että sitä tarvitsevalle tulisi tunne nähdyksi ja kuulluksi tulemisesta.

Myös muunlaisia kehitysehdotuksia löytyi tulosten perusteella. Ruokapäivät koettiin niin tärkeäksi, että myös loma-ajolle toivottiin niitä myös järjestettävän. Lisäksi kahvitarjoilua kaivattiin ruokailujen yhteyteen ja sen myötä olisi mahdollisuus keskusteluille toisten seurakuntalaisten ja seurakunnan työntekijöiden keskuudessa.

Saavutettavuuden kannalta Leppävesi nähtiin ongelmallisena ja siihen toivottiin parannusta. Parkkipaikkoja oli vastaajien mielestä aivan liian vähän ja invapysäköintipaikka puuttui kokonaan. Tähän seikkaan kiinnitimme myös itse huomiota käydessämme ruokapäivätapahtumassa ja kehitysideana esitämme, että saavutettavuuteen kiinnitetään huomiota Leppäveden ruokapäivien kohdalla.

8 POHDINTA JA ARVIONTI

Opinnäytetyömme on työelämälähtöinen sekä ajankohtainen ja sai alkunsa Laukaan seurakunnan tarpeista. Opinnäytetyömme myötä seurakunnan työntekijät saavat tietoa siitä, millainen merkitys ruokapäivillä on asiakkaille. Saimme tietoa, miten heidän suhtautumisensa on muuttunut seurakuntaa kohtaan ruokapäivätahtumien johdosta sekä mitä mahdollisia muutoksia ja parauksia he haluavat tulevaisuudessa ruokapäivien toteutukseen.

Opinnäytetyömme prosessi oli hyvin pitkä ja antoisa. Alkuvaiheessa aiheen valitseminen tuntui vaikealta. Mietimme useita vaihtoehtoja ja alusta lähtien meillä oli tarkoitus tehdä hyvin käytännönläheisesti toteutettava ja maalaisjärjellä hyvin ymmärrettävä opinnäytetyö. Teoriaosuutta kirjoittaessamme emme tienneet vielä yhteistyötahoa opinnäytetyötämme varten. Yhteistyötahon löytymisen myötä tarkempi aihe alkoi selvitä. Aloitimme suunnitella tutkimuskysymyksiä ja rajaamaan aihealuetta työhömmä sopivaksi.

Aiheen lopullisen rajauksen jälkeen lähdimme työstämään opinnäytetyötämme vaiheittain. Aineistonhankintamenetelmäksi valitsimme kyselylomakkeen, jonka kysymykset laadittiin yhdessä yhteistyötahon ja ohjaavan opettajan kanssa. Kysymysten teemat oli muotoiltu niin, että saimme niiden avulla vastauksia tutkimuskysymyksiin. Opinnäytetyömme luotettavuuden kannalta halusimme saada mahdollisimman monen ruokapäivien asiakkaan osallistuvan kyselytutkimukseen, ja siksi laadimme lomakkeen yksinkertaiseksi ja helposti täytettäväksi. Olimme myös itse mukana keräämässä aineistoa ruokapäivätahtumissa ja pystyimme vaikuttamaan omalla aktiivisuudellamme kyselytutkimuksen toteutukseen. Saimme lomakkeen avulla määrällistä ja laadullista aineistoa analysoitavaksi opinnäytetyömme tutkimusta varten.

Opinnäytetyömme prosessi on ollut meille ajoittain haastava. Haastavana koimme sen, että meiltä puuttui aikaisempi kokemus opinnäytetyöprosessista. Kuitenkin koemme kaiken vastoinikäymisen, mitä olemme joutuneet opinnäytetyöprossin aikana kokemaan, kasvattaneen meitä ammatillisesti. Olemme

joutuneet etsimään kärsivällisesti erilaista tietoa eri lähteistä. Sen siirtäminen havainnoinnin kautta käytäntöön on auttanut meitä ymmärtämään paremmin, kuinka tärkeää tulevana ammattilaisina on olla edistämässä ja tukemassa ihmisten osallisuutta ja hyvinvointia kaikin mahdollisin keinoin.

Uskomme, että tekemästämme opinnäytetyöstä on hyötyä Laukaan seurakunnalle. He saavat tiedon siitä, kuinka ruokapäivien asiakkaat kokevat seurakunnan toiminnan. Toivomme, että seurakunnan työntekijät ottavat huomioon vinkit ja parannusehdotukset jatkoa ajatellen.

Ammatillisesti opimme paljon opinnäytetyöprosessin aikana. Etenkin toiminnallinen osuus asiakkaiden parissa oli antoisaa. Saimme itse kokea ja kuulla, kuinka suuri merkitys ruokapäivätapahtumilla oli paikalla olijoille. Tuntemattomat ihmiset avautuivat henkilökohtaisista, kipeistäkin asioista ja halusivat keskustella niistä kanssamme.

Tutkimuksen toteuttamiseen liittyvänä haasteena näemme, että diakonia-työnäyden piirissä olevia asiakkaita ruokapäivätapahtumissa emme tavoittaneet. Leena Lehdon (henkilökohtainen tiedonanto 4.3.2020) mukaan heitä oli tapahtumissa, mutta he eivät osallistuneet kyselytutkimukseen ja heidän kokemuksiaan emme päässeet tietämään tutkimuksessamme.

Yhteisöllisyyden ja osallisuuden kokemus oli käsin kosketeltava ja sen pystyi aistimaan kaikissa ruokapäivissä, joissa olimme paikalla. Havaintojemme perusteella kokoontuneet kuuluivat tiiviisti yhteisöön ja sen myötä seurakuntaan. Eräs vastanneista kirjoittikin: ”seurakunta olemme me kaikki, ei pelkästään kirkossa kävijät”.

Oli hienoa kokea molemminpuolista vuorovaikutusta esimerkiksi Leppäveden ruokapäivätapahtumassa. Tapahtumiin osallistujista pieni ryhmä laatii viikoittain visaisia kysymyksiä seurakunnan edustajille, ja heillä on viikko aikaa etsiä ratkaisu ja kertoa se seuraavassa tapahtumassa. Marraskuisessa ruokapäivätapahtumassa arvoitus kuului näin: ”Kun sinulla on minut, haluat jakaa minut. Mutta

kun jaat minut, en ole enää olemassa. Mikä minä olen?” Tähän emme saaneet vastausta ja pohdimme sitä edelleen.

Alasentien (2019,15) mukaan yhteisöllisyys vahvistuu yhdessä tekemisestä ja kun toisista välittäminen ja yhteenkuuluvuuden tunne vahvistuu. Tällöin samalla oma ja toisten merkityksellisyys elämässä vahvistuu ja yhdessä tekeminen luo yhteisön. Meillä oli ilo kuulua pieni hetki välittään yhteisöön tehdessämme kyselyä. Saimme olla vastaajien luottamuksen kohteena ja välittää heidän ajatuksiaan ja toiveitaan ruokapäivistä tähän työhömmme.

LÄHTEET

- Alasentie, J. (2019a). Mikä on yhteinen keittiö? Teoksessa J. Alasentie (toim.) *Yhteinen keittiö – Osallisuutta ja yhdessä tekemistä*. (s. 11–12). (Kirkkohallitus verkkojulkaisu). Saatavilla 13.2.2020 [notes.evl.fi/julkaisut.nsf/2ECE420958076683C22583A6004EC6CF/\\$FILE/Yhteinen_keittio_NETTIVERSIO.pdf](https://notes.evl.fi/julkaisut.nsf/2ECE420958076683C22583A6004EC6CF/$FILE/Yhteinen_keittio_NETTIVERSIO.pdf)
- Alasentie, J. (2019b). Yhteisen keittiön arvot. Teoksessa J. Alasentie (toim.) *Yhteinen keittiö – Osallisuutta ja yhdessä tekemistä* (s. 14–15). (Kirkkohallitus verkkojulkaisu). Saatavilla 13.02.2020 [notes.evl.fi/julkaisut.nsf/2ECE420958076683C22583A6004EC6CF/\\$FILE/Yhteinen_keittio_NETTIVERSIO.pdf](https://notes.evl.fi/julkaisut.nsf/2ECE420958076683C22583A6004EC6CF/$FILE/Yhteinen_keittio_NETTIVERSIO.pdf)
- Heikkilä, T. (2014). Tilastollinen tutkimus. (9.uud.p.) Helsinki: Edita. Saatavilla 23.9. 2019 <http://www.tilastollinentutkimus.fi/1.TUTKIMUS-TUKI/KvantitatiivinenTutkimus.pdf>
- Helin, M., Hiilamo, H. & Jokela, U. (2010). Diakoniatyö. Asiakkaan palveluksessa. Helsinki: Edita
- Kananen, J. (2015). Opinnäytetyön kirjoittajan opas. Näin kirjoitan opinnäytetyön tai pro gradun alusta loppuun. Jyväskylä: Jyväskylän ammattikorkeakoulu.
- Kirkon koulutuskeskus (2010). Kirkon hengellisen työn ammattien ydinosaaminen 2010. Saatavilla 20.04.2019 [kappeli.evl.fi/KKHAsha.nsf/7b71ae23c1dcb5bcc22572980062dd0b/aa326e1a80d0f210c22573b40037d2f6/\\$FILE/Kirkon%20hengellisen%20tyon%20ammattien%20ydinosaaminen%20300310%20%20lopullinen.pdf](https://kappeli.evl.fi/KKHAsha.nsf/7b71ae23c1dcb5bcc22572980062dd0b/aa326e1a80d0f210c22573b40037d2f6/$FILE/Kirkon%20hengellisen%20tyon%20ammattien%20ydinosaaminen%20300310%20%20lopullinen.pdf)
- Kuusimäki, K. (2012). Kirkko marginaalissa olevien tukena. Teoksessa R. Gotthoni, R. Helosvuori, K. Kuusimäki & K. Puuska (toim.), *Kantakaa toistenne kuormia. Diakoniatyön perusteet ja käytäntö* (s.41–48). Helsinki: Kirjapaja.
- Laukaan seurakunta-apua ja tukea. Saatavilla 06.02.2020 <https://www.laukaan-seurakunta.fi/apua-ja-tukea>

- Laukaan seurakunta. Info-ja-asiointi/ paatoksenteke/rakkaudentyoala. Saatavilla 06.02.2020 <https://www.laukaanseurakunta.fi/info-ja-asiointi/paatoksenteke/rakkauden-tyoalan-johtokunta>
- Mäntylä, E. (2019). Yhteinen keittiö – Osallisuutta ja yhdessä tekemistä. Teoksessa J. Alasentie (toim.) *Osallisuuden tarinoita* (s. 95–96). (Kirkkohallitus verkkojulkaisu). Saatavilla 13.02.2020 [no-tes.evl.fi/julkaisut.nsf/2ECE420958076683C22583A6004EC6CF/\\$FILE/Yhteinen_keittio_NETTIVERSIO.pdf](https://no-tes.evl.fi/julkaisut.nsf/2ECE420958076683C22583A6004EC6CF/$FILE/Yhteinen_keittio_NETTIVERSIO.pdf)
- Ohisalo, M. (2013). Eu:n Ruoka-apuohjelman vaikutus ruoka-avun vakiintumiseen Suomessa. Teoksessa Niemelä, M. & Saari, J. (toim.). *Huono-osaisten hyvinvointi Suomessa* (s. 146–170). Kelan tutkimusosasto. Saatavilla 18.2.2020 <http://hdl.handle.net/10138/40230>
- Ohisalo, M. & Saari, J. (2014). Kuka seisoo ruokajonossa? Kunnallissalan kehittämissäätö. Saatavilla 24.02.2020 <https://kaks.fi/wp-content/uploads/2015/10/kuka-seisoo-leipajonossa.pdf>
- Paananen, T. (2015). Yhteisöllisyys synnyttää hyvinvointia. Teoksessa Kanerva M. & Tanska J. (toim.) *Työ ja henki* (s. 78–90). Helsinki: Kirjapaja.
- Raivio, H. & Karjalainen, J. (2013). Osallisuus ei ole keino tai väline, palvelut ovat! Teoksessa Era, T. (toim.) *Osallisuus – oikeutta vai pakkoa* (s. 12–35). Jyväskylän Ammattikorkeakoulun julkaisuja 156. Jyväskylä: Jyväskylän ammattikorkeakoulu 2013
- Rouvinen-Wilenius, P. (2014). Osallisuuden jäljillä. Teoksessa Jämsén, K. & Pyykkönen, A. (toim.) *Kohti osallisuutta - mikä estää, mikä mahdollistaa* (51–68). Saatavilla 7.10.2020 <https://www.pksotu.fi/pksotu/wp-content/uploads/2018/02/osallisuuden-j%C3%A4ljill%C3%A4-verkkoversio-pakattuna-16052014.pdf>
- Ruokavirasto. Täytäntöönpanoraportti (2018). Saatavilla 18.02.2020 <https://www.ruokavirasto.fi/globalassets/tietoa-meista/asiointi/op-paat-ja-lomakkeet/yhteisot/tuet-ja-kehittaminen/fead-taytantonpanoraportti2018.pdf>
- Ruokavirasto. Eu:n ruoka-apu. Saatavilla 18.02.2020 <https://ruokavirasto.fi/ruoka-apu>
- Rättyä, L. (2012). Kristillinen ihmiskäsitys ja auttamisen muut periaatteet. Teoksessa R. Gothoni, R. Helosvuori, K. Kuusimäki & K. Puuska (toim.),

Kantakaa toistenne kuormia. Diakoniatyön perusteet ja käytäntö (s.81–87). Helsinki: Kirjapaja.

- Sakasti. Seurakuntatyö. Miten diakonia toteutuu? Saatavilla 18.4.2019 <http://sakasti.evl.fi/sakasti.nsf/sp?open&cid=Content3AFE4B>
- Sakasti. Seurakuntatyö. Mitä on diakonia? Saatavilla 18.4.2019 <http://sakasti.evl.fi/sakasti.nsf/sp3?open&cid=Content43EA4D>
- Salojärvi, P. (2018). Diakoniatyön arki. Teoksessa P. Isomäki, J. Lehmusmies, P. Salojärvi & V. Wallenius, *Diakoniabarometri 2018. Yksinäisyyden monet kasvot* (s.104–109). (Kirkon tutkimuskeskuksen verkkojulkaisu 56). Saatavilla 23.5.2019 [http://sakasti.evl.fi/julkaisut.nsf/06C1D4C467FB78BCC22582FD00359765/\\$FILE/KKH_Diakoniabarometri_2018_verkko_18_08_14.pdf](http://sakasti.evl.fi/julkaisut.nsf/06C1D4C467FB78BCC22582FD00359765/$FILE/KKH_Diakoniabarometri_2018_verkko_18_08_14.pdf)
- Seurakuntien henkilöstötilasto-vuosiyhteenveto-Laukaa. Saatavilla 06.02.2020 <https://www.kirkontilastot.fi/viz?id=101>
- Seurakunnan jäsentilasto – vuosiyhteenveto 2019/ Laukaa. Saatavilla 06.02.2020 <https://www.kirkontilastot.fi/viz?id=96>
- Seurakunnan toimintatilasto – vuosiyhteenveto 2018/ Laukaa. www.kirkontilastot.fi saatavilla 27.05.2019
- Seurakunnan toimintatilasto – vuosiyhteenveto 2019/ Laukaa. www.kirkontilastot.fi saatavilla 20.2.2020
- Särkelä-Kukko, M. (2014). Osallisuuden jäljillä. Teoksessa Jämsén, A. & Pyykkönen, A. (toim.) *Osallisuuden eriarvoisuus ja eriarvoistuminen*. (s.34–50). Saatavilla 7.10.2020 <https://www.pksotu.fi/pksotu/wp-content/uploads/2018/02/oSallisuuden-j%C3%A4ljill%C3%A4-verkkoversio-pakattuna-16052014.pdf>
- Tanskanen, A. (2014). Osallisuuden jäljillä. Teoksessa Jämsén, A. & Pyykkönen, A. (toim.) *Palautteella paremmaksi*. (114). Saatavilla 7.10.2020 <https://www.pksotu.fi/pksotu/wp-content/uploads/2018/02/oSallisuuden-j%C3%A4ljill%C3%A4-verkkoversio-pakattuna-16052014.pdf>
- Thitz, P. (2006). *Diakonian yhteisölliset haasteet*. Helsinki: Diakonia-ammattikorkeakoulu.
- Thitz, P. (2013). *Seurakunta osallisuuden yhteisönä*. Helsinki: Diakonia-ammattikorkeakoulu.

- Tutkimuseettinen neuvottelukunta (2014). Hyvä tieteellinen käytäntö. Saatavilla 17.11.2020 <https://www.tenk.fi/fi/hyva-tieteellinen-kaytanta>
- Vikström, J. (2018). *Mielekästä elämää*. Helsinki: Kirjapaja
- Vähävaraisten joulujuhla. Saatavilla 24.2.2020. <https://www.stadissa.fi/tapahtumat/54083/vahavaraisten-joulujuhla>
- Yhteinen keittiö. Saatavilla 12.2.2020 <http://yhteinenkeittio.fi/yhteinen-keittio/>

LIITE 1. Kyselylomake

KYSELY LAUKAAN SEURAKUNNAN RUOKAPÄIVIIN OSALLISTUVILLE

Kyselytutkimuksen tuloksia tullaan käyttämään opinnäytetyössä, jonka avulla Laukaan seurakunta kehittää ruokapäivätapahtumia. Kyselytutkimukseen osallistuminen on vapaaehtoista ja henkilöllisyyteni jää vain tutkijoiden tietoon.

Vastaa ympyröimällä sopivin vaihtoehto

1. Sukupuoli

- A. Mies
- B. Nainen

2. Ikä

- A. 16–25
- B. 26–35
- C. 36–45
- D. 46–55
- E. 56–65
- F. yli 65

3. Työtilanne

- A. Työtön
- B. Töissä
- C. Eläkeläinen
- D. Opiskelija

4. Olen osallistunut ruokapäiviin viimeisen vuoden aikana

- A. Aina, kun ruokapäiviä järjestetään
- B. Kerran kuussa
- C. Muutaman kerran vuodessa

5. Mistä kuulit tai sait tiedon ruokapäivästä?

- A. Tuttavilta
- B. Lehdestä
- C. Ilmoitustaululta
- D. Seurakunnan internetsivuilta

6. Mikä on ensisijainen syy osallistua ruokapäiviin?

- A. Mahdollisuus lähteä kotoa ja tavata toisia ihmisiä
- B. Haluan osallistua hartaushetkeen
- C. Taloudellinen syy/tilanne
- D. Muu syy, mikä? _____

7. Onko ruokapäivässä käynti muuttanut käsitystäsi tai suhdettasi seurakuntaan?

A. Kyllä

B. Ei

C. Miten? Kuvaile lyhyesti _____

8. Osallistutko muuhun seurakunnan toimintaan?

A. En

B. Kyllä, mihin? _____

9. Kumpi palveluista auttaa sinua parhaiten

A. Ruokapäivä

B. Ruokakassijakelu

C. Perustelee miksi? _____

10. Mitä haluaisit lisää ruokapäivätapahtumiin

A. Yhteislaulua

B. Ohjattua keskustelua toisten seurakuntalaisten kanssa

C. Keskustelumahdollisuuksia seurakunnan työntekijöiden kanssa

D. Hengellistä ohjelmaa

E. Jotain muuta, mitä? _____

11. Miten toivoisit jatkossa ruokapäivien toteutuvan?

A. Samalla tavalla, kuin ennenkin

B. Toivoisin, että kellonaika olisi jokin muu, mikä? _____

C. Olisin kiinnostunut päivällisaikaan toteutetusta ruokapäivästä klo 16–18

D. Muita toiveita ruokapäivien kehittämiseksi _____
